

որոշ գաղափար մը տալ թէ վարդա-
թեան և թէ աղագանոց իւր պաշտո-
նավարութեան միջոցի երամուտքին
վրայ, անոր ամբողջ մէկ պատկերը
պարզապէս անտուգի դուռնէն քա-
ղճով, որոյ պատճէնն ալ նմանա-
պէս կը հաղորդէ ժողովրդի:

Այս հաշիւը ամբողջութեան մէջ
1870 մայիսիսկիդրէն մինչև 1871 Յուն-
վար 18 կեդր. անտուգի մասից և ելց
ամբողջ իւր տեսակներով կը ներկա-
յանայ, և հին կերէի որ Պատրիար-
քարանի ու վարդաթեան սովորական
ծախքերն ու պէտքերն հոգաւորելէ
շատ 65,438 1/2 դրու ալ հին պար-
տոց վրձարք եղած է յիշեալ միջոցի
մէջ:

Հարկ կըլլայ հոս գիտել թէ պաշ-
տոնէից ընդհանուր թուանկը մինչև 1871
յունվար 105,000 դր. կընէ, բայց ընդ-
ամենը ինչպէս կ'երեւի պատկերին մէջ,
87,594 դր. վճարուած ըլլալով, պաշ-
տոնէից թուանկն 16106 դր. նմանա-
պէս և փոքրոց հաշուոյն 7,300 դր.
յունվարուած ու միայն 5750 դր. իրենց
վճարուած ըլլալով, այս հաշուէն ալ
1,550 դր. պարտք թողած կըլլայ թէ
և հոս. խորհուրդն իր յաջորդին,
բայց ստանց փոխարէն նորնտիք Տնո-
խորհրդին համար առնելիք են, Հիւն-
քեարպէյի տեսն Սրժ. Տ. Յովհաննէս
քահանային փոխ տրուած 3395 դր. ը'
Մուպահեմեանի Սէքէսթրօնի հա-
մար տրուած 150 դր. և ասոնցմէ
զատ մատակարարութեան հաշուէն
9998 դր. որ յունվար ամսէն սկսեալ
հաշուակցելի է մատակարարութեան:

Նաև Ս. Պատրիարք Հօր ձեռք գեկ-
ամնոյ ոկիդրէն ի վեր հաւաքեալ մու-
քաթայից հասոյթն ալ կ'այ, որուն
հաշիւը Տնո. խորհուրդը չընդգրկե-
ղունիլ մինչև իւր հրաժեշտի թուա-
կանը:

Այս բացատրութեան ետեւ կը յա-
ւերուք թէ մեր կարծիքն է որ ե-
լու մտից այսպիսի պատկեր մը աւելի
խմանալի ըլլայ, քան թէ տարեկան
հաշուակցիւմ մը մասնաւորապէս մ'ը
Աղբ. կեդրոնական հաշիւց համար,
քանի որ կեդր. հաշուաւորութեան
կառնելի առնելիքներով, մեծաւ մա-
սամբ անվճար տարեկան հասոյթնե-
րով և զանազան թուական և եթ դու-
մարներով բեռնաւորեալ են, և ո-
րուն հաշուակցիւմը բնապէս թուական
բայց մ'չ էական վիճակ մը կը ներկա-
յացնէ միշտ, ինչպէս որ թէ մեր
պաշտոնէ քաջուած օրն ալ սովորա-
կան հաշուակցիւմ մը պատրաստէինք,
120,000 դր. մօտ մեծաւ մասամբ ան-
ուանական յաւելեալ շահ մը ցոյց
տրուած պիտի լինէր մեր պաշտոնա-
վարութեան օրով:

Հրաժարեալ Տնո. խորհուրդը բա-
րեքաղղ կը համարի զինքը եթէ կըր-
ցաւ երբեք զոյգն ծառայութեան մը
մատուցանել և որ ամենապիտիւն Աղբ. ին-
տրոյ միշտ անձնուէր:

Մնամ խորին յարգանք.
Դաւաթիս 9 մարտ 1871
Աղբ. փարչ. Հրաժարեալ
Տնո. խորհուրդ
Ատենապետ
Թ. Հ. Մէրէէ-Գուլի:

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄՏԻՑ ԵՒ ԵԼԻՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ

Ի 1 ՄԱՅԻՍԻ 1870 ՄԵՆՁԵՒ 18 ՅՈՒՆՎԱՐ 1871

Մ Ո Ւ Տ Ք

Անցադրատան, վարդիի հասոյթ	77514
Ինքնապի	43728
Նշանաւորութեան, նշանի	76568 20
Կո նշանի	3125
Հրամանի	49685
Տարեկան հասոյթ, մուգաթայէ	23027
քանչելերէ	41036 30
Դիւանական հասոյթ	3533
Նախորդ Տնտեսական խորհուրդի նուիրաւորութեան մնացորդ	
հաշիւներէն	4319
Ս. Պատրիարքի հանգանակութեան	23880
Կեդրոնական տրոց հաւաքմանէ	44050
Մնո. ժողովոյ Ատենադրութեանց տեսարաններու վաճառմանէ	856
Քրդեցոյ հաշիւ համար Ս. Ինքիյէճեանէ	7300
Ընդհանուր պարտականութեան հաւաքումն	45520
Չանաղան հաշիւներէ գոյացեալ շահ	483 20
	351625 30

Ե Լ Ք

Պատրիարքարանի պաշտոնէից թուակ	87591
մատակարարութեան	50140 10
Ընդհ. ծախք Կոմակ, հեռագիր, և ին	3846 30
Նշանի խաչ, տուփ, կոնդակ	9709 20
Դիւանական պիտոյք, թուղթ, գրիչ, և ին	2961 20
Եթ լեւելի թիւնք Ս. պատրիարքի	41351 20
Ս. Պատրիարքի անձնական ծախք	4262 20
Կարտիք պատրիարքարանի	4324
Նորոգութիւնք Պատրիարքարանի և փոխադրու- թիւն ի Գալաթիա	2527 30
Տպագրութիւն, տոմարիք, անդորրադիրք, և ին	2103
Պատրիարքական հանգանակութեան տատանորդ	4395
Լրագրաց բաժանորդադինք	766
Ա. և Ե. և այլք և պատահական ծախք	6180 10
Կարտեալ Թալ. Պէպէրու քահանային ամսական	700
Բեմեղանից ին նուէր	707
Տրոց հաւաքաց տատանորդ և ին	4554 20
Ընդհ. ժողովոյ Ատենադրութիւնք	7113
Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան վճարք	79216 10
Քրդեցոյ առ հաշիւ վճարումն	5750
Ընդհ. պարտատեւաց վճարք	65438 20
Մուպահեմեանի սէքէսթրօնի համար	450
Հիւնքեարպէյէ տեսն Տ. Յովհաննէս քահանային փոխաւոր- ութիւն	3395
Սնտակը պատրաստ դրամ	439 20
	351625 30

ՍՈՒՐԸ ՅԵՂԵԱՑ ԽԵՂԵՐ

(ՏԵՄ ՕՐԱԳԻՐ ԻՒՒ 390)

Գամակոսի գաղափարն Հիւսպատոսի
մեր սուրբ Յակովբայ վանքը այցելութեան
գալով, և սրբազան Պատրիարքի հետ սուրբ
Յակովբայ պատարագի խնդրոյն վրայ եր-
կար խօսակցելը:

Հետեւալ օրը մինչեւ Ս. Պատ-
րիարքը Պ. Հիւսպատոսին բարի գա-
լուստը շնորհաւորելու համար երթա-
լու կը պատրաստուէր, կանխեաց նո-
րա կողմէն լրարեւր մը թէ՛ Պ. Հիւ-
սպատոսը ձեռ տեսութեան գալու է,
ե՛րբ կ'ընտրէ զնա ընդունել:

«Ահա մենք պատրաստուած էինք
իրեն գալու, բայց սրբազան Պատրի-
արքը, բայց քանի որ ինքը մեզմէն
կանուխ շարժեցաւ, պարտաւոր եմք
զինքն ընդունելու ամենայն սիրով,
երբ և կամի, կ'ընայ գալ»:

Եւ ահա Պ. Հիւսպատոսն իւր և
տեղւոյ հիւսպատոսարանի թաղման
Հաննա Դաւոյի հետ եկաւ, և զինի
քաղաքակրթական խօսքերու և տե-
սակցութեան, անմիջապէս ինքնին
բացաւ սուրբ Յակովբայ ներկայ խն-
դիրն. թէ և սրբազան Պատրիարքն
չուրից տուտիւն տնայնա՛ տեսակցու-
թեան. եկողի մը հետ նոյն խնդիրը
յուզել, այլ մէկ մի որ ինքն չէր խն-
դիրը բացող, երկրորդ՝ բարեպաշտ
տնիւն և աւանձին ժամանակն եւս
չը կորսնցնելու համար՝ սկսաւ նոյն
խնդրոյն վրայ խօսիլ:

Պ. Հիւսպատոսը գարձեալ կըլինեց
իւր խաղաղասիրական միջամտութիւ-
նը, բաւելով թէ՛ «երբեք ձեր իրա-
ւանց ալ զընդունութիւն չեմ ուզեր,
միայն թէ մեր խնդրոյն զիջում ընէք
և Լատինք դարձեալ սկսինք գալ ըստ
սովորութեան տարին մի անգամ պա-
տարագրելու ի սուրբ Յակովբ. ես ա-
նոնց պատուէր կուտամ երբեք նորա-
նոր բաներ չըստհմանելու»:

Սրբազան Պատրիարքն երկրորդ
նստին մէջ ըստ խօսքերը զինքն միւս
անգամ ևս կըլինեց առաւել ընդար-
ձակ պարագաներով, և զանոնք Հան-
նա Դաւոյի վկայութեամբ հաստա-
տեց, ըստ որում այս թաղմանն էր
երբեմն իրեւ միջնորդ ծառայողն իւր
և Լատին ալ Պարբէր Հիւսպատոսին
մէջ, ինչպէս վերը տեսանք:

Գամակոսի Պ. Հիւսպատոսը արդէն
համոզուած էր սրբազան Պատրիարքի
խօսքերուն ճշմարտութեանը, որ
գուրտէն լաւձնեղուն հետ կը համա-
ձայնէր, բայց միանգամայն կ'աշխա-
տէր որ համազօրով դիւրապէն Լատի-
նաց պատարագելու խնդիրը:

«Պ. Հիւսպատոս, ըսաւ սրբազան
Պատրիարքը, դուք կ'ուզէք իմ վի-
րաւորեալ սիրտս բռնել, և եղածը
եղած անցած է ըսելով իմ ցաւերս
ինձ մոռցնել տալ, այս իսկ ճշմարիտ
քրիստոնէի գործ է, բայց եթէ վի-
րաւորեալ մէկ սիրտ ըլլաւ, շատ
զիւրկն էր ձեռ ու և կ'երգար զայն
բռնելիւ, Այո, այսօր ձեր աչքին գի-
մաց մէկ սիրտ միայն կը գտնէք, այս-
ինքն իմ սիրտս որ ձեր յարգութեան
հետ կը խօսի, բայց զիտցած ըլլաք
որ այն սիրտը մէկ չէ, այն սրտին հետ
հարկողացութիւն ունի չորս միւրեւ
Հայոց աղղին դաւաղաց սիրտը, դուք
անոնց ո՛ր մէկը բռնելիւ պիտի կարո-
ղանաք. մանաւանդ թէ վէրքը մէկ
չէ՛ դուք կը կարծէք թէ՛ միայն Ս.
Յակովբայ խնդիրն է, որ կը յոգուի
քաւ լիցի, անկէ աւելի հին, անկէ
աւելի սուրբազան, և անկէ աւելի
բաւարարեալ իրաւունքներ ունիմ,
զորս մի ըստ միով պատմելու համար
օրեքու կը կարծեմ»:

«Արդեօք ի՞նչ իրաւունքներ կ'են-
քաւ Պ. Հիւսպատոսը, ձեր բառերէնը
որոնք բռնաբարեալ կ'անուանէք,
կարելի չէ՞ որ զոնքն պատմէք, կամ
անոնց վրայ ինձ լիովին տեսելով իւն
տաք՝ որ ևս ալ գիտնամ թէ ի՞նչ է
իմ նպատակս ուրիշին իրաւունքը
բռնաբարել չէ բնաւ, և ոչ զիս խըր-
կող տեսութեան նպատակը. կարող
էք դուք ձեր ցաւերը ինձ սրտմեկ-
գուցէ նոյն իրաւունքները իրենց տե-
ղը բերելու և գձեղ զո՞հ ընելու կա-
րողանամ»:

«Պ. Հիւսպատոս քանի որ դուք բա-
րեւորութեամբ կ'ըսէք այդ, և զմեզ
կը քաջալերէք, ուրեմն խօսիմ, ըսաւ
սրբազան Պատրիարքը, և սկսաւ այս-
պէս խօսիլ:

«Ամբողջ տարի ու կէս է ի բեթ-
լէհէմ Գրիստոսի ճեպուն մերոյ սուրբ
ճշնդեանն այրի մէջ կ'ընէ ձգեցին,
ուր այրեցան առաւանդի վարդադո-
րն» որ երեք ողորաց կը վերաբերի.
այրեցան նմանապէս Յունաց և մեր
պատկերները, և թափեցան նոյն ա-
ռաւանդէն իւրաքանչիւր աղաց
կախուած կանթեղները: Այս որ լը-
սեցինք մենք և Յունաց պատրիարքը
անմիջապէս նոյն տեղը հաւաքուե-
ցանք ամէն մարդ իւր իրաւունքին
տէր ըլլալու. հոն եկաւ նաև սուրբ
Երուսաղէմի Մովսատարքի վսեմ.
Նաղիֆ փառայն, նոյն կէտին տեսնե-
լու էինք այն սուրբ տեղւոյն ցաւալի
վիճակը. ինչ որ է՝ շատ մը սրտմաշու-
թիւններէ զինի՛ զոր կ'ընէին Լատին
կրօնաւորք, վասն զի իրենց նպատա-
կին չը կրցան հասնիլ. իսրաքանչիւր
աղղ իւր պատկերներն ու կանթեղ-
ներն կ'առնէ. ներկայութեամբ Նա-
ղիֆ փառայն և խաղաղութեամբ վե-
րստարձանք. կարծեալ թէ լրացաւ
գործը, վասն զի անտեղեակ էինք տ-
ե՛նց երկրորդ նպատակին:

«Այլ ի՞նչ կը նայիս, զինի 12 ա-
ւուր նոյն կախուած պատկերներն ամ-
բողջ գոցուեցան, թէ մերն և թէ
Յունաց, Լատինք հոն պատկերն չու-
նին, անշուշտ Հայք և Յոյք էին զըր-
կեալներն և զընկողները Լատինք: Սոյն
գործութեան խնդիրը տարի ու կէս է՝
որ այնպէս երեսի վրայ մնացած է,
այնքան կ'աղաչենք, կը պաղտանք,
կը դրենք, կը բողբենք, և դեռ ի-
րաւունքիս տեղը եկած չէ: Ահա այս
Լատին կրօնաւորաց արարքներն մին
է»:

«Երկրորդ՝ դարձեալ անդ ի բեթ-
լէհէմ փառանոնց այրի դատը յիշեցէք
որոյ մասին անցեալ օր ձեր յարգու-
թեան ներկայութեանը գաւ վարուե-
ցաւ. ինչպէս կըլլայ որ ձեռքերն իս
Տէրութեան կալուածադիրը (հօճէթ)
ունենանք միւշտէրէկութեան, և Լա-
տինք միայնակ արկին այն երեք ող-
գաց անփակաւորութեան վրայ»:

«Երրորդ՝ շատ չեղաւ, տակաւին
այնչափ տարիներէ ի վեր շարունակ-
ուած և որոշուած մեր անփակաւոր տե-
ղին աւելուն վրայ յանդուրժեմ մը
բացին՝ արդիւր ուղեւոր գնեղ նոյն
տեղը աւելին, և տարձանակներով.
բերելով պատրաստուեցան յարձակիլ
անդէն միաբանութեան վրայ: Երբեք
մը աւելի աշխատել և տրնել զինի՛
շնորհիւ արդարապէս Տէրութեան հա-
ղիւ հաղ խաղաղացաւ»:

Երբեքն է:

ՍՈՒՆ

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՍՉ ՎԵ ՄԻԻԵԼԼԻՔ

ՕՂԱՆԻ ԽՈՃԱՍԱՐԵԱՆ

Օ. ԽՈՃԱՍԱՐԵԱՆ ԹԱՊԵՆՆԵՍԻՆԵՑԻ

ԵՂԱՍՏԵԱՆ ԽԱՆ Ե. 4-5